

ПІДПРИЄМНИЦТВО, МЕНЕДЖМЕНТ, МАРКЕТИНГ

УДК 338.24

Бавико О. Є.,
д-р екон. наук,
доцент

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: bavyko@donnuet.edu.ua

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

UDC 338.24

Bavyko O. Ye.,
Grand PhD
in Economic sciences,
Associate Professor

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: bavyko@donnuet.edu.ua

STRUCTURAL AND FUNCTIONAL MODEL OF ENTREPRENEURSHIP ACTIVITIES LEGAL REGULATION IN UKRAINE

***Мета.** Метою дослідження є формування узагальненої структурно-функціональної моделі нормативного контуру правового регулювання підприємницької діяльності в Україні.*

***Методи.** У дослідженні використано комплекс загальнонаукових методів: узагальнення й наукового абстрагування, структурно-функціонального аналізу та моделювання.*

***Результати.** Розроблено структурно-функціональну модель нормативного контуру системи правового регулювання підприємницької діяльності в Україні, що складається з двох підсистем джерел права загальної та спеціалізованої дії. Джерела права загальної дії: Конституція України, Закони України «Про підприємництво», «Про захист економічної конкуренції», «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва», «Про захист прав споживачів». Їх норми встановлюють правосуб'єктність та принципи здійснення підприємництва. Джерела права спеціалізованої дії: галузеві кодекси, Закони України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців», «Про ліцензування видів господарської діяльності», «Про технічні регламенти», «Про стандартизацію», «Про основні засади державного нагляду у сфері господарської діяльності». Вони визначають алгоритми діяльності суб'єктів господарських відносин залежно від їх безпосереднього змісту.*

***Ключові слова:** правове регулювання, підприємництво, правові норми, закон, підзаконні акти, структурно-функціональна модель.*

Постановка проблеми. Історично поява приватної власності та формування сфери соціально-економічних відносин щодо її продукування та перерозподілу була однією з детермінант створення державної організації суспільства. Сучасні наукові уявлення цивілізованого світу про сутність та призначення державно-правової надбудови суспільства сформувались у період Просвітництва, який співпадає з європейськими буржуазними революціями XVI–XVIII ст. Руйнування феодальних монархій та проголошення загальної юридичної рівності були наслідком формування нового соціально-економічного укладу, за якого основними факторами виробництва стали капітал та підприємницькі здібності людини. Сформована І. Кантом наприкінці XVIII ст.

© О. Є. Бавико, 2017

теорія правової держави визначила в якості основоположних для сучасної держави, принципи справедливості, верховенства права, демократизму та поділу влади.

Експонентний розвиток технологій та постійний прогрес соціально-політичних відносин багатократно ускладнюють завдання і, як наслідок, безпосередній зміст інструментів правового регулювання. Збільшення кількості і диференціація нормативних актів, що врегульовують загальні та специфічні сфери здійснення підприємницької діяльності в Україні, ускладнюють її безпосередню організацію. Оптимізація правового регулювання підприємницької діяльності актуалізує необхідність побудови відповідної структурно-функціональної моделі, що дозволить підприємцям предметно орієнтуватися у різноманітті нормативних актів та ефективно захищати свої права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність проблем забезпечення ефективного правового регулювання підприємницької діяльності обумовлює велику кількість досліджень відповідної предметної проблематики. Теоретичним і прикладним аспектам визначення сутності та змісту правового регулювання підприємницької діяльності, а також основних тенденцій у трансформації відповідних дефініцій присвятили свої роботи Г. В. Білоус [1], Т. Г. Васильків [2], О. В. Кушнір [3], О. М. Мельник [4], В. В. Мачуський, Л. О. Кожура, Ю. В. Сагайдак [5], М. І. Ямкова [6]. Безпосередній зміст юридичних норм, що складають систему правового регулювання підприємництва в цілому та його окремих сфер аналізують і оцінюють у своїх дослідженнях О. В. Гаврильченко [7], А. О. Корнецький [8], А. М. Омаров [9], Л. В. Хомко [10] та інші.

Мета дослідження — формування узагальненої структурно-функціональної моделі нормативного контуру правового регулювання підприємницької діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з основних ознак сучасної розвиненої держави є її правовий характер. Декларація відповідної норми у ст. 1 Конституції України вимагає здійснення організації соціально-економічних відносин відповідно до принципу верховенства права [11]. Сутність цього принципу полягає у тому, що всі види соціально-економічної взаємодії мають відбуватись на основі і в межах правил, визначених юридичними нормами.

Правове регулювання підприємницької діяльності здійснюється на основі системи регульовальних, охоронних та дефінітивних норм, що містяться у джерелах національної системи права. Вони визначають можливий зміст та способи здійснення підприємницької діяльності.

Встановлюючи загальнообов'язкові правила поведінки, норми права надають учасникам господарських відносин юридичні права та обов'язки, визначають алгоритми діяльності представників державних установ у процесах державного регулювання підприємництва.

До системи джерел права, які встановлюють правові основи підприємництва, відносяться: Конституція України, закони, які приймаються Верховною Радою України, укази Президента, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів, нормативні документи центральних та місцевих органів виконавчої влади і місцевого самоврядування.

Аналіз змісту і спрямування регульовального впливу юридичних джерел, предметом правового регулювання яких є різні організаційні аспекти та види підприємницької діяльності, надає підстави для побудови структурно-функціональної моделі нормативного контуру, що базується на їх наступній класифікації:

— джерела права загальної дії, що встановлюють правосуб'єктність та принципи здійснення підприємництва;

— джерела права спеціалізованої дії, що визначають алгоритми діяльності суб'єктів господарських відносин залежно від їх безпосереднього змісту (рис. 1.)

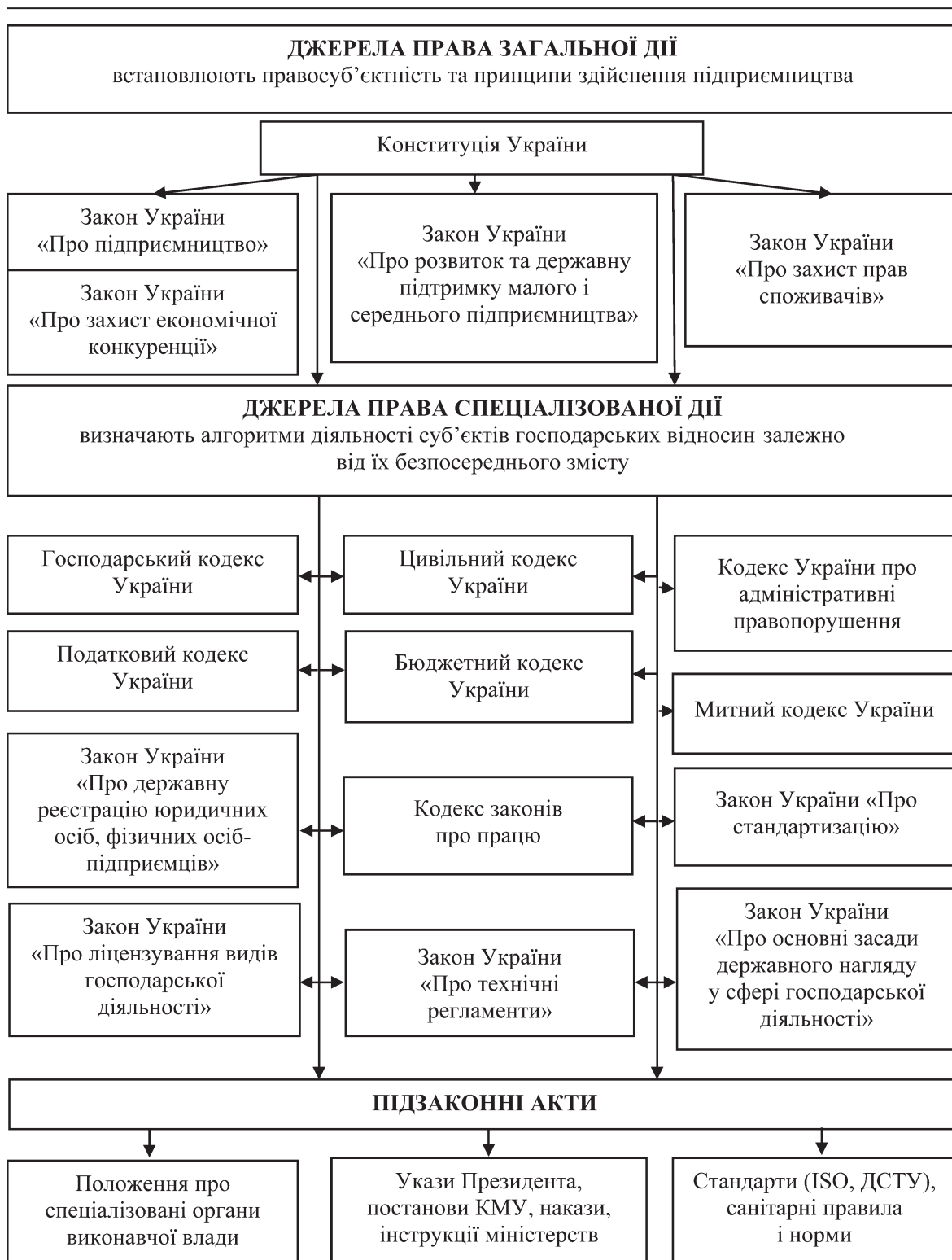

Рисунок 1 — Структурно-функціональна модель нормативного контуру правового регулювання підприємницької діяльності в Україні

Основними джерелами права загальної дії є Конституція України, Закони України «Про підприємництво», «Про захист економічної конкуренції», «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва», «Про захист прав споживачів».

Конституція України є актом найвищої юридичної сили, вона визначає загальні принципи суспільно-політичного устрою та економічних відносин в Україні. Усі за-

кони та інші юридичні норми мають відповідати положенням Конституції. Державне регулювання підприємництва здійснюється відповідно до наступних положень Конституції України:

- принцип верховенства права, ст. 8;
- право власності українського народу на землю, її надра, повітря, водні та інші природні ресурси, ст. 13;
- державний захист та рівність всіх форм власності і господарювання, ст. 13, 41;
- забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги, ст. 16;
- право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, ст. 41;
- право на підприємницьку діяльність, державний захист прав споживачів та контроль за якістю і безпечністю продукції, ст. 42;
- державний захист конкуренції та протидія проявам монополізму, ст. 42;
- державна гарантія належних, безпечних і здорових умов праці, належної заробітної плати, ст. 43;
- право на судовий захист своїх прав, ст. 55 [11].

Розширене тлумачення правосуб'єктності у сфері підприємництва набуває юридичного оформлення у Законі України «Про підприємство». Цей правовий акт містить законодавче визначення підприємства, перелік суб'єктів підприємницької діяльності, обмеження у здійсненні підприємницької діяльності, принципи та організаційні форми підприємства, порядок державної реєстрації та припинення підприємства, гарантії прав підприємців [12].

Закон України «Про захист економічної конкуренції» визначає зміст дій, що є проявами монополізму або протидії конкуренції, та встановлює правові засади захисту економічної конкуренції у господарській діяльності [13].

Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємства в Україні» встановлює мету, принципи та організаційні механізми здійснення відповідного напрямку державної політики. Визначає повноваження та відповідальність Міністерства економічного розвитку і торгівлі України як уповноваженого органу у сфері розвитку малого і середнього підприємства, інфраструктуру підтримки малого і середнього підприємства, що складається з бізнес-центрів, бізнес-інкубаторів, науково-технологічних центрів, центрів трансферу технологій, фондів підтримки малого підприємства, лізингових компаній [14].

Відповідно до положень Конституції у Законі України «Про захист прав споживачів» встановлюється перелік прав споживачів і механізм їх захисту з боку органів державної влади та місцевого самоврядування [15].

Основними джерелами права спеціалізованої дії у сфері державного регулювання підприємницької діяльності в Україні є галузеві кодекси, а також Закони України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців», «Про ліцензування видів господарської діяльності», «Про технічні регламенти», «Про стандартизацію», «Про основні засади державного нагляду у сфері господарської діяльності».

Головним джерелом права, що закріплює правові основи підприємства в Україні, є Господарський кодекс України. Положення кодексу містять визначення господарської діяльності, підприємства, суб'єктів господарських відносин, загальних принципів господарювання, державних засобів регулювання господарської діяльності, заходів щодо захисту від недобросовісної конкуренції. Розширеного тлумачення в ньому набувають питання організації підприємницької діяльності, її форм, гарантії та державної підтримки. Визначаються можливі види та організаційні форми підприємств, принципи побудови організаційної, майнової структури та управління, принци-

пи функціонування державних, комунальних підприємств, господарських товариств, кооперативів, об'єднань підприємств. Встановлюється правовий режим використання природних ресурсів, прав інтелектуальної власності, укладання та реалізації господарських договорів, визнання банкрутства, відповідальності за правопорушення у сфері господарювання. Визначаються особливості правового регулювання в окремих галузях господарювання [16].

Більшість норм права в Україні згруповані у його спеціалізовані джерела — кодекси. Перелічені на рис. 1 кодекси врегульовують відносини у якісно визначених галузях права. Діяльність суб'єктів підприємництва, що потрапляють до системи визначених правовідносин підпорядковується положенням відповідного кодексу. Так наприклад, згідно зі ст. 31 Кодексу законів про працю України, власник або уповноважений ним орган не має права вимагати від працівника виконання роботи, не обумовленої трудовим договором. Згідно зі ст. 134, 135 Податкового кодексу України, базою оподаткування при нарахуванні суми податку на прибуток є його грошове вираження, що визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування.

Більш цільовий щодо підприємництва характер мають закони та підзаконні акти, які встановлюють алгоритми діяльності на різних етапах здійснення підприємництва: державна реєстрація юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців; ліцензування видів господарської діяльності; державний нагляд у сфері господарської діяльності; стандартизація та оцінка відповідності продукції встановленим нормам.

Система правових основ підприємництва містить також підзаконні акти — це нормативні документи компетентних органів, що приймаються відповідно до закону, на його основі та для його виконання.

Організація діяльності спеціалізованих органів виконавчої влади у сфері регулювання підприємництва здійснюється на основі відповідних положень — нормативних документів, які врегульовують процедури формування, структурної будови, фінансово-матеріального забезпечення, компетенції, ієрархічної підпорядкованості відповідних структур.

Укази, постанови, накази, інструкції й інші підзаконні акти встановлюють перелік організаційних заходів щодо вирішення визначених проблем соціально-економічного розвитку. Наприклад, Указ Президента України № 5/2015 від 12 січня 2015 року «Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020» встановлює перелік заходів, що спрямовані на забезпечення ефективного реформування вітчизняної економіки.

На окрему увагу заслуговують стандарти та санітарні правила і норми, що встановлюють вимоги до якості і безпеки товарів, які виробляються або ввозяться на митну територію України [17; 18]. Станом на кінець 2014 р. національна система стандартів України нараховувала 27,5 тис. документів. Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом постановою Кабінету Міністрів України від 09.12.2014 р. було прийняте рішення про скасування до кінця 2015 р. стандартів, розроблених до 1992 р. На заміну близько 13 тис. застарілих документів до 2020 р. в Україні будуть введені у дію приблизно 5 тис. стандартів, гармонізованих з міжнародними документами. Впровадження міжнародних норм якості та безпеки товарів слугуватиме організаційним підґрунтям для успішного виходу українських підприємств на міжнародні ринки та підвищення їх економічної ефективності.

Висновки. Аналіз нормативної бази правового регулювання підприємницької діяльності в Україні надає підстави для формування структурно-функціональної моделі, що складається з двох підсистем джерел права загальної та спеціалізованої дії.

Безпосередньо правове регулювання підприємницької діяльності здійснюється нормами спеціалізованих джерел права, зміст яких містить алгоритми діяльності

суб'єктів господарських відносин залежно від їх безпосереднього змісту: визначення організаційно-правових форм, державна реєстрація, ліцензування та ринковий нагляд, оцінка відповідності та сертифікація, фінансові взаємовідносини з державою, захист прав підприємців.

У межах досліджуваної проблематики подальшої розробки потребують питання щодо визначення правових алгоритмів поведінки суб'єктів підприємницької діяльності у сфері захисту їх майнових та фінансових інтересів.

Список літератури / References

1. Білоус, Г. В. Розвиток малого підприємництва в Україні / Г. В. Білоус // Економіка України. — 2009. — № 2. — С. 34–46.

Bilous, H. V. (2009). *Rozvytok maloho pidpriemnytstva v Ukraini* [Small business development in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy* [Economy of Ukraine], no. 2, pp. 34–46.

2. Васильків, Т. Г. Удосконалення державного регулювання підприємницької діяльності в Україні / Т. Г. Васильків // Стратегічні пріоритети. — 2009. — № 1 (10). — С. 145–150.

Vasylykiv, T. H. (2009). *Udoskonalennia derzhavnoho rehuliuвання pidpriemnytskoi diialnosti v Ukraini* [Improvement of state regulation of entrepreneurial activity in Ukraine]. *Stratehichni priorytety* [Strategic priorities], no. 1 (10), pp. 145–150.

3. Кушнір, О. В. Правове регулювання підприємницької діяльності та формування державної економічної політики / О. В. Кушнір // Наукові праці МАУП. — 2014. — № 2 (41). — С. 104–107.

Kushnir, O. V. (2014). *Pravove rehuliuвання pidpriemnytskoi diialnosti ta formuvannia derzhavnoi ekonomichnoi polityky* [Legal regulation of entrepreneurship and formation of state economic policy]. *Naukovi pratsi MAUP* [Scientific works of MAUP], no. 2 (41), pp. 104–107.

4. Мельник, О. М. Правове регулювання та шляхи підвищення його ефективності : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень» / О. М. Мельник. — К., 2004. — 208 с.

Melnyk, O. M. (2004). *Pravove rehuliuвання ta shliakhy pidvyshchennia yoho efektyvnosti* [Legal regulation and ways to increase its efficiency Extended of PhD dissertation (Jur.), 12.00.01]. Kyiv, 208 p.

5. Правове регулювання господарської діяльності : навч. посіб. / [В. В. Мачуський, Л. О. Кожура, Ю. В. Сагайдак та ін.]. — К. : КНЕУ, 2015. — 152 с.

Machuskyi, V. V., Kozhura, L. O., Sahaydak, Yu. V. et al. (2015). *Pravove rehuliuвання hospodarskoi diialnosti* [Legal regulation of economic activity]. Kyiv, KNEU Publ., 152 p.

6. Ямкова, М. І. Напрями вдосконалення правового забезпечення підприємницької діяльності в Україні / М. І. Ямкова // Економіка та право. — 2013. — № 2. — С. 47–51.

Yamkova, M. I. (2013). *Napriamy vdoskonalennia pravovoho zabezpechennia pidpriemnytskoi diialnosti v Ukraini* [Directions of improvement of legal support of entrepreneurial activity in Ukraine]. *Ekonomika ta pravo* [Economy and Law], no. 2, pp. 47–51.

7. Гаврильченко, О. В. Правове регулювання підприємницької діяльності в Україні / Гаврильченко О. В. // Вісник економіки транспорту і промисловості. — 2013. — № 41. — С. 275–280.

Havrylchenko, O. V. (2013). *Pravove rehuliuвання pidpriemnytskoi diialnosti v Ukraini* [Legal regulation of entrepreneurial activity in Ukraine]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti* [Bulletin of transport economy and industry], no. 41, pp. 275–280.

8. Корнецький, А. О. Законодавче регулювання малого підприємництва в Україні / А. О. Корнецький // Інвестиції: практика та досвід. — 2012. — № 6. — С. 77–80.
Kornetskyi, A. O. (2012). *Zakonodavche rehuliuivannia maloho pidpriumnytstva v Ukraini* [Legislative regulation of small business in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid* [Investments: practice and experience], no. 6, pp. 77–80.
9. Омаров, А. М. Господарсько-правове забезпечення малого підприємництва в Україні / А. М. Омаров // Економічна теорія та право. — 2016. — № 1 (24). — С. 159–170.
Omarov, A. M. (2016). *Hospodarsko-pravove zabezpechennia maloho pidpriumnytstva v Ukraini* [Economic and legal support of small business in Ukraine]. *Ekonomichna teoriia ta pravo* [Economic theory and Law], no. 1 (24), pp. 159–170.
10. Хомко, Л. В. Особливості правового регулювання малого підприємництва в Україні / Л. В. Хомко // Науковий вісник Херсонського державного університету. — 2015. — Вип. 6. — Т. 1. — С. 131–133.
Khomko, L. V. (2015). *Osoblyvosti pravovoho rehuliuivannia maloho pidpriumnytstva v Ukraini* [Features of Legal Regulation of Small Entrepreneurship in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu* [Bulletin of Kherson state university], no. 6, vol. 1, pp. 131–133.
11. Конституція України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%>.
Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. Available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%>.
12. Закон України «Про підприємництво» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/698-12>.
The Verkhovna Rada of Ukraine (1991). Law of Ukraine «On Entrepreneurship». Available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/698-12>.
13. Закон України «Про захист економічної конкуренції» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.
The Verkhovna Rada of Ukraine (2001). Law of Ukraine «On Protection of Economic Competition». Available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.
14. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.
The Verkhovna Rada of Ukraine (2012). Law of Ukraine «On development and state support of small and medium enterprises in Ukraine». Available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.
15. Закон України «Про захист прав споживачів» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.
The Verkhovna Rada of Ukraine (1991). Law of Ukraine «On Protection of Consumer Rights». Available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.
16. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
The Verkhovna Rada of Ukraine (2003). [Economic Code of Ukraine]. Available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
17. Бавико, О. Є. Семантична генеза поняття «якість» у підприємницькій діяльності та стандартах з управління якістю / О. Є. Бавико // Інвестиції: практика та досвід. — 2016. — № 12. — С. 6–9.
Bavyko, O. Ye. (2016). *Semantychna heneza poniattia «yakist» u pidpriumnytskii diialnosti ta standartakh z upravlinnia yakistiu* [The semantic genesis of the concept of

quality in entrepreneurial activity and standards of quality management]. *Investytsii: praktyka ta dosvid* [Investments: practice and experience], no. 12, pp. 6–9.

18. Бавико, О. Є. Сучасна номенклатура показників якості для експертизи трикотажних виробів та динаміка ступеню їх відповідності у продукції українських виробників / О. Є. Бавико // *Торгівля і ринок України*. — 2016. — № 39–40. — С. 122–132.

Bavyko, O. Ye. (2016). *Suchasna nomenklatura pokaznykiv yakosti dlia ekspertyzy trykotazhnykh vyrobiv ta dynamika stupeniu yikh vidpovidnosti u produktsii ukrainskykh vyrobnykiv* [Modern nomenclature of quality indicators for examination of knitted products and dynamics of their degree of conformity in products of Ukrainian manufacturers]. *Torhivlia i rynek Ukrainy* [Trade and market of Ukraine], no. 39–40, pp. 122–132.

Цель. Целью исследования является формирование обобщенной структурно-функциональной модели нормативного контура правового регулирования предпринимательской деятельности в Украине.

Методы. В исследовании использован комплекс общенаучных методов: обобщения и научного абстрагирования, структурно-функционального анализа и моделирования.

Результаты. Разработана структурно-функциональная модель нормативного контура системы правового регулирования предпринимательской деятельности в Украине, состоящая из двух подсистем источников права общего и специализированного действия. Источники права общего действия: Конституция Украины, Законы Украины «О предпринимательстве», «О защите экономической конкуренции», «О развитии и государственной поддержке малого и среднего предпринимательства», «О защите прав потребителей». Их нормы устанавливают правосубъектность и принципы осуществления предпринимательства. Источники права специализированного действия: отраслевые кодексы, Законы Украины «О государственной регистрации юридических лиц, физических лиц-предпринимателей», «О лицензировании видов хозяйственной деятельности», «О технических регламентах», «О стандартизации», «Об основных принципах государственного надзора в сфере хозяйственной деятельности». Они определяют алгоритмы деятельности субъектов хозяйственных отношений в зависимости от их непосредственного содержания.

Ключевые слова: правовое регулирование, предпринимательство, правовые нормы, закон, подзаконные акты, структурно-функциональная модель.

Objective. The objective of research is to formulate a generalized structural and functional model of the regulatory framework for legal regulation of entrepreneurial activity in Ukraine.

Methods. The research uses a set of general scientific methods: generalization and scientific abstraction, structural-functional analysis and modeling.

Results. The structural-functional model of the normative contour of the system of legal regulation of entrepreneurial activity in Ukraine, which consists of two subsystems of sources of the right of general and specialized action, is developed. Sources of general law are the Constitution of Ukraine, Laws of Ukraine «On Entrepreneurship», «On Protection of Economic Competition», «On Development and State Support of Small and Medium Business», «On Consumer Rights Protection». Their norms establish the legal personality and principles of entrepreneurship. Sources of the law of specialized action are the sectoral codes, the Laws of Ukraine «On State Registration of Legal Entities, Individuals-Entrepreneurs», «On Licensing Types of Economic Activities», «On Technical Regulations», «On Standardization», «On the Basic Principles of State Supervision in sphere of economic ac-

tivity». They determine the algorithms of the activities of subjects of economic relations depending on their direct content.

Key words: legal regulation, entrepreneurship, legal norms, law, subordinate acts, structural-functional model.

Надійшла до редакції 27.11.2017

УДК 167: [338.27:332.1]

Іванова Н. С.,
канд. екон. наук,
доцент

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: ivanova@donnuet.edu.ua

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ МЕТОДОЛОГІЇ ПРОГНОЗУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

UDC 167: [338.27:332.1]

Ivanova N. S.,
PhD in Economics
sciences,
Associate Professor

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: ivanova@donnuet.edu.ua

MAIN ELEMENTS OF REGIONAL ECONOMIC SECURITY FORECASTING METHODOLOGY

Мета. Метою дослідження є систематизація та обґрунтування складових елементів методології прогнозування регіональної економічної безпеки.

Методи. Теоретичною базою дослідження виступають досягнення зарубіжних та вітчизняних науковців. Для досягнення поставленої мети було використано такі методи дослідження: системний підхід, структурно-логічний аналіз, метод аналізу та синтезу, прийоми логічного узагальнення.

Результати. Визначено основні принципи, функції, методи та етапи побудови прогнозуальної моделі регіональної економічної безпеки. Отримані результати наведені у вигляді структурно-логічної схеми складових елементів методології прогнозування економічної безпеки регіонів.

Ключові слова: регіональна економічна безпека, методологія, прогнозування, методи, принципи, завдання, етапи прогнозування

Постановка проблеми. В умовах дестабілізації економіки країни все більше набуває актуальності питання національної економічної безпеки та регіональних диспропорцій її забезпечення. Саме економічний розвиток регіонів є основою забезпечення економічної безпеки держави, особливо в умовах децентралізації. Своєчасне передбачення (прогнозування) рівня регіональної економічної безпеки дозволить запобігти або зменшити наслідки негативних зовнішніх та внутрішніх факторів. Прогнозування має стати одним із вирішальних наукових факторів формування стратегії і тактики ефективного управління економічною безпекою регіонів. Саме тому набуває необхідності розробка методології прогнозування регіональної економічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо значення, сутності, принципів, функцій та методів прогнозування розглянуто у роботах закордонних і вітчиз-

© Н. С. Іванова, 2017